

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 93/2020
11.03.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Весне Поповић, председника већа, Зоране Делибашић и Гордане Комненић, чланова већа, у правној ствари тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Милица Копривица, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији су пуномоћници Тања Никчевић и Милош Вучељић, адвокати из ..., ради развода, вршења родитељског права, модела виђања, издржавања и одређивања мере заштите од насиља у породици по тужби и противтужби, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 879/18 од 28.03.2019. године, у седници одржаној 11.03.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 879/18 од 28.03.2019. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужиле и туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П2 930/15 од 15.10.2018. године, ставом првим изреке разведен је брак парничних странака закључен у Београду, уписан у матичну књигу венчаних која се води за матично подручје Стари град, под текућим бројем ... за 2006. годину, закључен ... године између тужиле и туженог сходно одредби члана 41. Породичног закона Републике Србије. Ставом другим изреке одлучено је да се малолетна деца парничних странака ВВ, рођен ... у ... и ГГ, рођена ... у ... поверавају на чување, негу и васпитање мајци АА, која ће самостално вршити родитељско право. Ставом трећим изреке уређен је начин одржавања личних односа малолетне деце са оцем ББ, тако што ће се деца са оцем виђати уторком и четвртком од 15,30 до 19,00 часова, сваког другог викенда почев од петка у 17,00 часова до недеље у 20,00 часова, половину летњег и половину зимског распуста, сваког другог државног и верског празника и сваког другог рођендана деце и то тако што ће отац децу преузимати и враћати на адресу мајке. Ставом четвртим изреке делимично је усвојен тужбени захтев, па је обавезан тужени да на име свог дела доприноса за издржавање малолетног детета ВВ месечно плаћа по 15.000,00 динара, а на име свог дела доприноса за издржавање малолетног детета ГГ месечно плаћа по 18.000,00 динара почев од 20.05.2015. године, као дана подношења тужбе па убудуће, док за то буду постојали законски услови сваког 1. до 10. у месецу за текући месец, исплатом на руке законској заступници малолетне деце – мајци АА, с тим што је доспеле износе дужан исплатити одједном. Ставом петим изреке одбијен је тужбени захтев тужиле у делу који се односи на обавезу издржавања малолетног детета ВВ преко досуђених

15.000,00 динара до тражених 25.000,00 динара и на обавезу издржавања малолетног детета ГГ преко досуђених 18.000,00 динара до тражених 25.000,00 динара. Ставом шестим изреке одбијен је противтужбени захтев туженог којим је тражио да се малолетна деца повере на чување, негу и васпитање оцу ББ који ће самостално вршити родитељско право, да се уреди начин одржавања личних односа тужиле са малолетном децом на начин ближе одређен у овом ставу изреке, да се обавезе тужилца да на име свог дела доприноса за издржавање малолетне деце плаћа месечно од по 12.000,00 динара, укупно 24.000,00 динара почев од дана правноснажности пресуде сваког 1. до 10. у месецу за текући месец исплатом на руке или текући рачун законског заступника малолетне деце – оца ББ, као и да се одреди мера заштите од насиља у породици, те да се тужилци забрани да на било који начин даље узнемирава туженог и малолетну децу и да се наложи да се суздржава од сваког дрског, злонамерног и безобзирног понашања, којим угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство туженог и њихове заједничке малолетне деце. Ставом седмим изреке одбијен је предлог туженог којим је тражио да се одреди привремена мера да се малолетна деца странака повере на чување, негу и васпитање оцу ББ који ће самостално вршити родитељско право, да се уреди начин одржавања личних односа тужиле са малолетном децом на начин ближе одређен у овом ставу изреке, да се обавезе тужилца да на име свог дела доприноса за издржавање малолетне деце плаћа месечно од по 12.000,00 динара, укупно 24.000,00 динара, као и да се одреди мера заштите од насиља у породици на начин ближе одређен у овом ставу изреке, те да се у складу са наведеним укине решење Првог основног суда у Београду П2 930/15 од 19.11.2015. године. Ставом осмим одбачена је противтужба туженог у делу у којем је предложио да се разведе брак парничних странака. Ставом деветим изреке обавезана је тужилца да туженом накнади трошкове парничног поступка од 135.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 879/18 од 28.03.2019. године, ставом првим изреке одбијене су као неосноване жалбе парничних странака и првостепена пресуда потврђена у ставовима другом, трећем, четвртном, петом, шестом и седмом изреке. Ставом другим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу деветом изреке тако што је одлучено да свака странка сноси своје трошкове поступка. Ставом трећим изреке одбијен је захтев тужиле за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужилца је поднела одговор на ревизију туженог.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14 и 87/18), па је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог Закона или одредба Породичног закона који се односе на поступак у овој врсти спорова, па нема ни повреде из члана 374. става 1. ЗПП, на коју се ревизијом указује.

Према чињеничном стању на коме је заснована побијана одлука, парничне странке су закључиле брак године у ком је ... рођен малолетни син ВВ, а ... малолетна ћерка ГГ. Из налаза и мишљења Градског центра за социјални рад у Београду, Одељење Звездара од 23.09.2015. године утврђено је да је Центар предложио модел виђања малолетне деце са оцем, а имајући у виду сложену породичну ситуацију парничних странака предложили су психолошко и психијатријско вештачење свих чланова породице. Оценом налаза и мишљења комисије вештака „Др Лаза Лазаревић“ од 29.02.2016. године, те писаног и усменог изјашњења датог на примедбе туженог, утврђено је да су парничне странке подобне за вршење родитељског права, да нема неповољних срединских утицаја ни у мајчином ни у очевом окружењу, те да предлажу да се малолетна деца повере мајци на даље подизање и васпитање имајући у виду да мајка у својој животној организацији може више времена да проведе са децом него што то очева организација живота омогућава, при том наводећи и да чињеница да је мајка изјавила „да ће све време горети кандило и да деца неће гледати ТВ програм“ не указује на било какав психички проблем и да се ради о начину образовања и васпитања који је у ширем смислу прихватљив. Оценом налаза и мишљења Градског центра за социјални рад у Београду, Одељење Земун од 22.09.2017. године, утврђено је да у стану тужиле нема телевизора али да деца играју компјутер, да је малолетни ВВ навео да воли да игра игрице на компјутеру и да гледа цртане филмове, те да код оца имају телевизор али немају компјутер. У стану се налазе икона Свете Петке и неколико мањих икона у дневној соби, кухињи и дечијој соби. Наведено је и да ВВ не оставља утисак гојазног детета иако има неколико килограма вишка, те да су тужилца и њена мајка навеле да воде рачуна о његовој исхрани. Оценом налаза и мишљења судско психијатријског одбора Медицинског факултета у Београду од 16.05.2018. године (који доказ је изведен на предлог туженог), као и одговора датог на примедбе туженог, утврђено је да вештаци сматрају (имајући у виду актуелне потребе малолетне деце – развојне, психолошке, потребе за стабилном структуром и сигурношћу, као и адаптираност на континуитет одрастања уз мајку) да у циљу обезбеђивања најбољег интереса малолетне деце нема разлога за промену родитеља коме су малолетна деца поверена на вршење родитељског права, као и да се не ради ни о каквом верском фанатизму, те да тужилца има функционални однос према религији.

У поступку је утврђено и да је тужилца у периоду од 01.05.2015. године до 31.10.2015. године имала месечну нето зараду од 66.140,27 динара, да је од 01.01.2016. године запослена у Привредном друштву „ДД“ д.о.о. ... на неодређено време, те да је њена просечна нето зарада у последња три месеца износила 61.500,00 динара. Тужилца станује у стану њене мајке, површине 50 м² и да расходи око струје, комуналије, телефона и интернета износе између 14.000,00 и 15.000,00 динара. Порез за стан плаћа око 50 евра. За малолетну ГГ месечно издваја 10.000,00 динара и то: за вртић, енглески језик, фолклор, излете, позоришта, радне листове, а за ВВ издваја 3.000,00 динара и то: за књиге, школски прибор, излете и слично. За њих двоје за храну и хигијену издваја 30.000,00 динара, а за гардеробу око 9.000,00 динара. Не поседује аутомобил и нема непокретности на свом имену. Малолетна ГГ је потпуно здрава, а ВВ има повишен холестерол. Тужени је запослен у ... „...“, месечни износ нето зараде је 83.047,51 динара, а са додацима за топли оброк и регрес је 84.800,01 динара. Поред наведене зараде тужени приходује и 50.000,00 динара месечно као Живи у стану од 52 м² који је његово власништво, подигао је кредит који отплаћује још 15 година са ануитетом од 47.000,00 - 48.000,00 динара. Редовно плаћа издржавање за децу од

24.000,00 динара. Поред наведеног стана тужени има и аутомобил марке „...“ 2008. годиште.

Код овако утврђеног чињеничног стања, правилно је примењено материјално право из члана 61. и 77. у вези члана 6. и 266. Породичног закона („Службени гласник РС“ број 18/05), када је одлучено да се самостално вршење родитељског права над малолетном децом повери тужиљи, као мајци. Врховни касациони суд налази да су приликом доношења одлуке у овом делу, нижестепени судови правилно оценили најбољи интерес малолетне деце, уз адекватну оцену мишљења и налаза комисије вештака „Др Лаза Лазаревић“ и судско психијатријског одбора Медицинског факултета, по коме иако су обе парничне странке подобне за вршење родитељског права, најбољи интерес малолетне деце да буду поверена мајци на самостално вршење родитељског права имајући у виду да мајка у својој животној организацији може више времена да проведе са децом него што то очева организација живота омогућава.

Побијаном одлуком нижестепени суд је исправно оценио и све релевантне околности предвиђене чланом 160. став 1. и 2. Породичног закона, које су од утицаја на одлуку о висини издржавања малолетне деце, уз адекватну оцену и могућности туженог, које су утврђене применом члана 160. став 3. истог закона, правилно закључивши да је тужени у могућности и у обавези да доприноси издржавању заједничке деце.

Малолетна деца парничних странака су школског узраста, па је побијаном одлуком правилно примењено материјално право, предвиђено чланом 160. став 1. и 2. Породичног закона, приликом утврђивања њихових потреба, од чега зависи и одлука о висини доприноса њиховом издржавању, од стране родитеља са којим они не живе. Правилан и потпун развој детета подразумева право на обезбеђење најбољих животних и здравствених услова (члан 62. став 1. Закона), као и право на образовање у складу са способностима, жељама и склоностима детета (члан 63. став 1. Закона). Дете има право на издржавање од оба родитеља, док се висина издржавања одређује према његовим потребама, као повериоца издржавања и могућностима дужника издржавања (чл. 75, 155. став 2. и 160. став 1. Породичног закона). Могућности родитеља, као дужника издржавања, зависе од његових прихода, могућности за запослење и стицање зараде, његових личних потреба, обавезе издржавања других лица и других околности од значаја за издржавање (члан 160. став 3. Породичног закона). Међутим, приликом одлучивања о висини издржавања, мора се водити рачуна и о минималној суми издржавања, која се одређује у висини накнаде за лица на породичном смештају, коју утврђује надлежно министарство.

Правилна примена наведених одредаба Породичног закона (које су у складу и са међународним правилима које је наша земља ратификовала), обавезују суд да приликом доношења одлуке о издржавању деце води рачуна о њиховим најбољим интересима, док се обавеза родитеља као дужника издржавања заснива на критеријуму одговорног родитељства. То значи да је родитељ који не живи са малолетним дететом увек у обавези да доприноси његовом издржавању и то бар у висини минималне суме предвиђене чланом 160. став 4. Породичног закона. У случају да је родитељ – дужник издржавања у ситуацији да може да плаћа преко законом предвиђене минималне суме издржавања, узимају се у обзир критеријуми везани за његове могућности (висина зараде, обавезе издржавања других лица, његове личне потребе), али и веће потребе деце као поверилаца издржавања и то оне које су изнад минималних потреба, у ком

случају је суд дужан да детету омогући ниво животног стандарда какав ужива родитељ – дужник издржавања. Једино на овај начин малолетној деци се може обезбедити сума неопходна за задовољење њихових потреба и то егзистенцијалних, здравствених, образовних и социјалних.

Побијаном одлуком исправно су оцењене све наведене - релевантне околности и то најпре потребе малолетног ВВ и малолетне ГГ, према њиховом узрасту, усаглашене захтевима и условима средине у којој они живе у време доношења нижестепених одлука. Приликом одлучивања о висини издржавања, цењене су и могућности туженог, утврђене у складу са чланом 160. став 3. истог закона, уз правилан закључак судова да се ради о релативно младој особи, да је здрав и радно способан, те да поред зараде тужени има и додатне приходе, па је у могућности и да својим радом оствари приход неопходан за издржавање своје малолетне деце, посебно имајући у виду да нема обавезу издржавања према другим лицима.

Имајући ово у виду, Врховни касациони суд налази да су побијаном одлуком правилно утврђене потребе малолетне деце парничних странака и на тај начин основано закључено да ће исте бити делимично подмирене доприносом туженог од 15.000,00 динара за издржавање малолетног детета ВВ и од 18.000,00 динара за издржавање малолетног детета ГГ месечно. Преко висине доприноса за који је тужени обавезан да учествује у издржавању малолетне деце, а до висине утврђених средстава неопходних за задовољење укупних месечних потреба детета, доприносиће мајка, како у материјалним средствима тако и радом са њом.

Нижестепени судови су одлуку о висини очевог доприноса за издржавање малолетне деце образложили довољним и јасним разлозима, које прихвата и Врховни касациони суд. И по оцени Врховног касационог суда досуђеним износима неће се бити угрожена егзистенција туженог, а малолетној деци, повериоцима издржавања, уз допринос мајке која самостално врши родитељско право, биће доступна средства у оном обиму који задовољавају потребе малолетне деце. Зато су неосновани ревизијски наводи туженог да је неправилно примењено материјално право јер није у могућности да даје наведне новчане износе на име месечног издржавања, а тврдња да ће му на тај начин бити угрожена егзистенција се не може прихватити. Досуђена висина издржавања малолетној деци која представља обавезу туженог, као оца, у складу је са интересима и потребама деце и свим околностима постојећим у време пресуђења. Таква одлука подложна је променама у случају измењених околности, у складу са одредбом члана 164. Породичног закона.

Правилна је и одлука другостепеног суда у погледу трошкова поступка.

На основу изнетог, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Тужиљи и туженом нису досуђени трошкови ревизијског поступка, с обзиром да нису успели у ревизијском поступку.

**Председник већа-судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић